

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 160/2023 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om ändring av upphovsrättslagen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 160/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Pekka Aittakumpu /cent m.fl.:

På vilka grunder har regeringen valt att utesluta ett enskilt tekniskt genomförande, dvs. e-bokhyllor, från ersättningen när verken som ingår i e-bokhyllorna grundar sig på licenser som biblioteken skaffat på samma sätt som bibliotekens övriga e-böcker och på vilka grunder håller man på att dela ut anslag till inläsare av ljudböcker som uttryckligen beviljats författare och översättare och hur bedöms ersättningarna till inläsare utvecklas under regeringsperioden?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Beredningen av regeringens proposition har styrts av att den nya ersättningsrätten ska ha tydliga motiveringar och vara noggrant avgränsad. Dessutom ska dess tillämpningsområde entydigt stå att läsa i paragrafen. Målet grundar sig på att det inte är fråga om en upphovsrättslig ersättning som är jämförbar med utlåningsersättningen, utan en ersättning som påminner om kulturstöd.

Det finns inget åläggande utifrån om att föreskriva ersättning. Den föreslagna ersättningen för biblioteksanvändning av e-böcker och e-ljudböcker skiljer sig således från den utlåningsersättning som betalas för utlåning av tryckta böcker och som EU:s uthyrnings- och utlåningsdirektiv förpliktar medlemsstaterna till.

E-bokhyllorna avgränsas från propositionens tillämpningsområde. En e-bokhylla är en kommersiell tjänst som består av ett urval verk som tjänsteleverantören fastställt på förhand. E-bokhyllor skaffas i allmänhet för att användas av personalen vid organisationer och företag. Om till exempel biblioteket vid en högskola skaffar en e-bokhylla som är avsedd för personalen och studerandena, är det inte fråga om specifika titlar utan hela det utbud som erbjuds i tjänsten. Materialet används i e-bokhyllan, som kan finnas utomlands, och e-böckerna och e-ljudböckerna blir inte en del av bibliotekets samling. I e-bokhyllorna har materialet inte heller någon begränsad användningstid som fastställts på förhand.

Med den föreslagna lösningen är det möjligt att i viss mån förutse biblioteksanvändningen av e-material och storleken på det anslag som behövs för ersättningen. Användningen av en e-bokhylla i sin tur är svårare att uppskatta på förhand, och det är utmanande att statistikföra användningen och fastställa grunderna för ersättningen. Eftersom det inte är möjligt att utesluta utländska upphovsmän från ersättningsområde, skulle användningen av e-bokhyllor, som ofta är utländska tjänster, och de utländska upphovsmännens verk som ingår i dem öka sannolikheten för att ersättningarna betalas utomlands i stället för att gå till inhemska upphovsmän.

Beredningen av ersättningsrätten har ända från början styrts av att det inte är fråga om upphovsrättslig ersättning och att det inte finns något åläggande utifrån om att föreskriva ersättningsrättens när det gäller upphovsmannen. Ersättningen handlar främst om att stödja personer som arbetar inom kultur och kreativt arbete.

Motiveringen till att lägga till inläsare av e-ljudböcker som ersättningsmottagare har varit att stödja personer som arbetar inom kreativt arbete. Förslaget har också styrts av principen om jämlik och rättvis behandling i anslutning till förbättrandet av utövande konstnärers rättigheter. Inläsarens insats är nödvändig för att e-ljudboken ska existera. Till inläsare av ljudböcker betalas motsvarande ersättning till exempel i Danmark, Kanada och Storbritannien.

Utvecklingen av utlåningen av fysiskt material som omfattas av den traditionella utlåningsersättningen samt utvecklingen av biblioteksanvändningen av e-böcker och e-ljudböcker samt tillräckligheten och allokeringen när det gäller det totala anslaget för ersättningarna följs upp. Vid behov reagerar man på att anslaget eventuellt är otillräckligt i samband med beredningsprocesserna för budgeten och planen för de offentliga finanserna.

Helsingfors 05.12.2023

Forsknings- och kulturminister Sari Multala